

มองโลกเป็น
เห็นโลกต่าง

✓ ศุภกิจ นันทะวงษ์

มูลนิธินโยบายสุภาวะ: suphakij@yahoo.com

อนาคตพลังงานอาเซียน

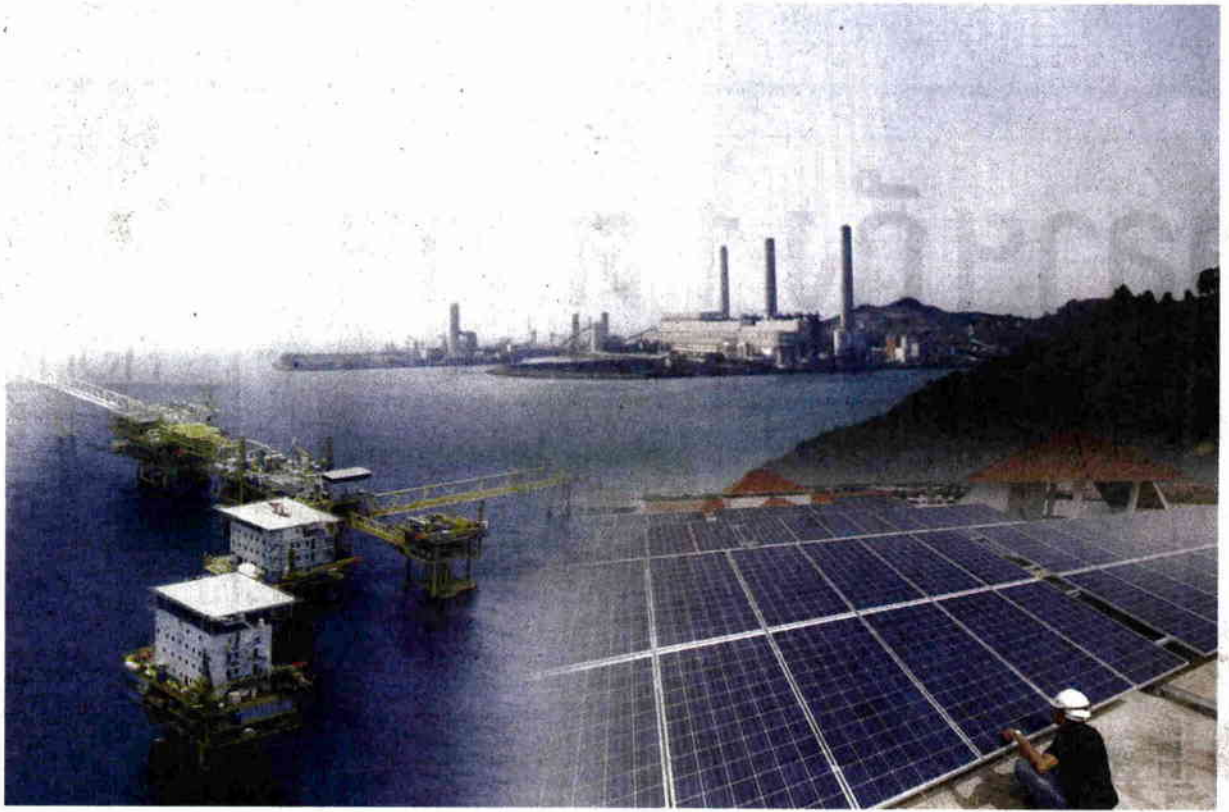
All

นับจากการเริ่มก่อตั้งในปี 2510 อาเซียน จึงมีอายุครบ 50 ปีแล้ว จาก 5 ประเทศ ที่ร่วมกันในตอนเริ่มต้น ปัจจุบันนี้ 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน มีประชากร รวมกันมากถึง 641 ล้านคน และเป็น ภูมิภาคที่มีความหลากหลายอย่างมาก จากข้อมูลของมูลนิธิโฮนริค เบิลล์ (<https://th.boell.org/en/50-years-asean>) หากเปรียบเทียบอาเซียนเป็น คนจำนวน 100 คนแล้ว จะพบว่า 41 คน มาจากอินโดนีเซีย 16 คนจากฟิลิปปินส์ 15 คนจากเวียดนาม และมาจากไทย 11 คน ส่วนประเทศอื่นๆ ก็มีสัดส่วน น้อยลงไป ในด้านอายุของประชากร 26 คน มีอายุต่ำกว่า 15 ปี อีก 17 คน มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ส่วนอีก 39 คน มีอายุ 25-54 ปี และอีก 18 คน มีอายุ มากกว่า 55 ปีขึ้นไป

เช่นเดียวกัน หากเปรียบเทียบในด้าน ศาสนา 40 คน จาก 100 คนในอาเซียน เป็นมุสลิม 23 คนเป็นพุทธ 19 คนเป็น คริสเตียน ส่วนอีก 18 คนนับถือศาสนา หรือความเชื่ออื่นๆ เช่น ฮินดู เต๋า และ ความเชื่อท้องถิ่นต่างๆ

ยิ่งภาษาพูดแต่กำเนิดแล้ว จะ มีความหลากหลายมาก โดยสัดส่วน ที่มากที่สุดคือ บาฮาซามาเลเซีย กับ ภาษาเวียดนาม มีสัดส่วน 12 คนจาก 100 คนเท่านั้น รองลงมาคือ ภาษา อินโดนีเซีย อังกฤษ บามาร์ จีนแมน ดาริน ตากาล็อก ไทย เขมร ลาว ฯลฯ และที่น่าสนใจมากคือ มีถึง 44 คนจาก 100 คน ที่พูดภาษาอื่นๆ นอกเหนือจาก นี้ไปจากภาษาเหล่านี้

ในด้านพลังงาน หลายๆ ประเทศ ในอาเซียนมีการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นอย่าง รวดเร็ว เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการเพิ่มขึ้นของประชากร ส่งผลให้ หลายประเทศ มุ่งสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ ทั้งก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน น้ำมัน

รวมทั้งเขื่อนผลิตไฟฟ้า เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ที่เพิ่มมากขึ้นและเพิ่มการเข้าถึงไฟฟ้าของประชากรจำนวนมากที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้

สำหรับสถานะในปี 2556 การผลิตไฟฟ้าในอาเซียนส่วนใหญ่มาจากก๊าซธรรมชาติ (51%) ถ่านหิน (38%) น้ำมัน (7%) ส่วนพลังน้ำขนาดใหญ่และพลังงานหมุนเวียนอื่นๆ มีสัดส่วนประมาณ 5%

นอกจากนี้ หลายประเทศในอาเซียน เช่น ไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา ต้องพึ่งการนำเข้าพลังงาน ส่วนอีกหลายประเทศมีการส่งออกทรัพยากรพลังงานมานานแล้ว เช่น บรูไน อินโดนีเซีย และเมียนมา แต่สถานการณ์ในหลายประเทศก็กำลังเปลี่ยนไป

ดังเช่นในกรณีของเวียดนาม ซึ่ง

ส่งออกถ่านหินมานานแล้ว แต่กำลังประสบปัญหาถ่านหินสำหรับการใช้ภายในประเทศ เนื่องจากถ่านหินที่มีคุณภาพกำลังหมดไปแล้ว

ในขณะที่อินโดนีเซียซึ่งเป็นผู้ส่งออกถ่านหินรายใหญ่ ก็ประสบปัญหาการส่งออกถ่านหินลดลง ถึงแม้ว่าการใช้ถ่านหินภายในประเทศจะเพิ่มขึ้นแต่ยังไม่สามารถชดเชยได้ ทำให้โดยภาพรวมแล้ว การผลิตถ่านหินในอินโดนีเซียลดลง

สำหรับการวางแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้า หลายประเทศยังวางแผนสร้างโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น รวมทั้งโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยเฉพาะอินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และไทย เมื่อรวมกันแล้ววางแผนจะสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินเพิ่มขึ้นอีก 8.4 หมื่นเมกะวัตต์

หรือเทียบเท่ากับโรงไฟฟ้าถ่านหินขนาดใหญ่ประมาณ 105 โรง

ส่งผลให้องค์ระระดับโลกหลายแห่ง ทั้งธนาคารโลก และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ต่างแสดงความกังวลถึงการวางแผนสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในอาเซียน

ทั้งนี้ การลงทุนในโรงไฟฟ้าถ่านหินนั้น เงินส่วนใหญ่จะจ่ายไปกับค่าธรรมเนียมโนโลยีและค่าเชื้อเพลิงถ่านหินทำให้มีการสร้างงานในสัดส่วนที่น้อยมาก ในขณะที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสัดส่วนที่สูงกว่าการผลิตไฟฟ้าทุกประเภท รวมทั้งการปล่อยมลพิษต่างๆ และผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

นอกจากนี้ โรงไฟฟ้าถ่านหิน จะมีอายุประมาณ 30-40 ปี ส่งผลให้การ

ตัดสินใจลงทุนโรงไฟฟ้าถ่านหิน จะ “ลือก” ประเทศนั้นๆ ให้อยู่กับโรงไฟฟ้า ถ่านหินไปอีกยาวนาน

เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนใน พลังงานหมุนเวียน เงินลงทุนส่วนใหญ่ จะจ่ายให้กับวัสดุอุปกรณ์และค่าจ้าง แรงงาน ส่งผลให้มีการจ้างงานในสัดส่วน ที่สูงกว่ามาก และมีการปล่อยก๊าซเรือน กระจกในสัดส่วนที่ต่ำกว่าถ่านหินมาก หรือบางประเภทไม่ปล่อยเลย

การลงทุนในพลังงานหมุนเวียน เป็นการลงทุนขนาดเล็กกว่าถ่านหิน มาก จึงมีความยืดหยุ่นมากกว่า และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการพัฒนา เทคโนโลยีในอนาคต

ทุกๆ ประเทศในอาเซียน ต่างก็มี ศักยภาพพลังงานหมุนเวียนหลากหลาย ประเภท ไม่ว่าจะเป็นพลังงานแสงอาทิตย์ โดยเฉพาะพลังงานแสงอาทิตย์บนหลังคา หรือพลังงานชีวมวลและก๊าซชีวภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ กับเศษวัสดุเหลือใช้และของเสียต่างๆ จากภาคการเกษตร เนื่องจากสามารถ นำมาผลิตไฟฟ้าขายได้

โดยรัฐบาลลาวได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาพลังงานหมุนเวียนในปี 2554 โดยประเมินศักยภาพชีวมวล ก๊าซชีวภาพ และขยะชุมชนไว้ 1,450 เมกะวัตต์ และ พลังงานแสงอาทิตย์อีก 500 เมกะวัตต์

สำหรับกัมพูชา ซึ่งผลิตไฟฟ้าจาก น้ำมันเป็นหลัก ทำให้มีค่าไฟฟ้าแพงมาก และยังมีประชากรอีกมากที่ยังไม่มีไฟฟ้า ใช้ ก็มีศักยภาพพลังงานลม 3,665 ล้าน หน่วย/ปี และศักยภาพพลังงานแสง อาทิตย์อีก 65 ล้านหน่วย/ปี

ส่วนเวียดนาม เนื่องจากมีแนว ชายฝั่งทะเลที่ยาวและรับลมโดยตรง จากทะเลจีนใต้ จึงมีศักยภาพพลังงาน ลมสูงมากถึง 513,360 เมกะวัตต์ ใน ขณะที่ยินโดนีเซียนั้น นอกจากพลังงาน

หมุนเวียนประเภทต่างๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีศักยภาพพลังงานความร้อนใต้พิภพ สูงมากติดอันดับโลกคือ 28,897 เมกะ วัตต์ จาก 299 พื้นที่ทั่วประเทศ

นอกจากการผลิตไฟฟ้าจากพลังงาน หมุนเวียนแล้ว อนาคตพลังงานอาเซียน ยังขึ้นกับโอกาสที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง คือ การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน (Energy Efficiency) ซึ่งเป็นทางเลือกที่ มีต้นทุนต่ำกว่าการผลิตไฟฟ้าทุกประเภท และแทบไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเลย

ไม่ว่าจะเป็น แอร์ ตู้เย็น มอเตอร์ และอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ สูงกว่าเดิม ความรู้และความสามารถในการจัดการพลังงานที่ดีขึ้น ตลอดจนการ ปรับปรุงอาคารเก่า และการออกแบบ บ้านและอาคารใหม่ให้ประหยัดพลังงาน ก็จะช่วยลดและแก้ปัญหาการใช้ไฟฟ้าที่สิ้น เปลืองหรือไม่จำเป็นลงได้ ซึ่งจำเป็นต้อง มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ในหลายๆ ด้าน เช่น การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งทิศทางการนโยบายที่ ชัดเจน เป็นต้น

ถ้าหากอาเซียนมีความมุ่งมั่นในเรื่อง ประสิทธิภาพพลังงาน ร่วมกับการพัฒนา พลังงานหมุนเวียนอย่างจริงจัง ประเทศ ต่างๆ ก็สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ ยก ระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งจัดหาไฟฟ้า ให้กับประชากรที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ได้ โดยที่ไม่ต้องสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมาก นัก โดยเฉพาะการยกเลิกโครงการโรง ไฟฟ้าถ่านหินต่างๆ

หากท่านผู้อ่านสนใจรายละเอียด เพิ่มเติม สามารถดูได้จากบทความ Renewable Energy in ASEAN และ เอกสาร Carbon-Free Energy Development Network in Southeast Asia โดยเข้าไปที่ <https://th.boell.org/en/categories/publications> ■